

СТАНОВИЩЕ

За научната и преподавателска дейност на **доц. дпн Моника Борисова Богданова** за участие в конкурс за заемане на академична длъжност професор по професионално направление 3.4. Социални дейности (Консултиране и професионално ориентиране в социалната работа с деца и семейства) обявен в ДВ, бр. 54/29.06.2021 г. за нуждите на Софийския университет „Св. Кл. Охридски“ - Факултет по педагогика

От **доц. д-р Божидара Искрева Кривирадева** – Софийски университет „Св. Кл. Охридски“, факултет по педагогика, член на научното жури, създадено със заповед № РД – 38-294/05.07.2021 г., издадена от Ректора на Софийския университет „Св. Кл. Охридски“

Процедурата за провеждането на настоящия конкурс, обявен в ДВ, бр. 54/29.06.2021 г., напълно съответства със Закона за развитие на академичния състав в Р. България и с Правилника на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ за условията и реда на придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности. В конкурса участва само един кандидат и той е допуснат до него – доц. дпн Моника Борисова Богданова. Материалите, които са представени от кандидата са съобразени с изискванията за заемането на академична длъжност и изискванията на конкурса.

Професионална биография на кандидата

Кандидатът по конкурса за заемането на академичната длъжност професор по професионално направление Социални дейности – доц. дпн М. Богданова - е възпитаник на Софийския университет. През 2001 г. доц. дпн М. Богданова завършва магистърска програма Педагогика на девиантното поведение. През 2004 г. завършва успешно следдипломна квалификация по Психология със специализация “Психология на развитието и консултиране в детско-юношеска възраст”. От 2006 год. кандидатката е доктор по Педагогика - 05.07.01 Теория на възпитанието и дидактика (Основи на социалната работа) и от 2015 г. е Доктор на педагогическите науки в професионално направление 1.2. Педагогика (Професионално ориентиране и консултиране на деца и младежи със специфични потребности).

От 1998 г. до сега Моника Богданова участва активно в различни видове специализации в страната и чужбина (Австрия, Франция, Германия), които са свързани както с пряката ѝ преподавателска дейност – Лятно училище за

преподаватели (2006 г.), осъществено в гр. Китен, така също и в обучения, които корелират пряко с научните и интереси, свързани с четените от нея часове като: психоанализа; психоаналитична психотерапия; индивидуална психоаналитична психодрама; превенция на изоставянето; работа с деца с асоциално поведение; запознаване с работата и дейността на различни видове институции за социална работа по света, свързани с различни целеви групи и др.

Професионалният път на доц. дпн Моника Богданова е пряко свързан с факултета по педагогика, тъй като от 2005 г. тя е назначена във факултета по педагогика на длъжност асистент в катедра Дидактика. През 2007 г. тя е назначена на длъжност главен асистент в същия факултет в катедра Социална работа, а от 2010 г. е назначена на длъжност доцент в същия факултет и същата катедра.

Прави впечатление, че професионалният път на доц. дпн Моника Богданова е пряко свързан и със социалната практика, тъй като тя също така работи и като: обществен възпитател в Местна комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните; педагогически съветник в 120 Основно училище „Г. С. Раковски“; психолог в SOS Детски селища; възпитател в Дом за деца, лишени от родителска грижа „Асен Златаров“; психоаналитик, психотерапевт, супервизор, обучител в Специализирана болница за долекуване, продължително лечение и рехабилитация на деца с церебрална парализа “Света София“; директор на Терапевтично-обучителен център “Зеленият двор”.

Прави впечатление, че доц. дпн Моника Богданова членува и в Българската асоциация за обучение по социална работа, Българското психоаналитично пространство и Българската асоциация по психотерапия, като през последните години тя е председател на Управителния съвет на последната посочена асоциация.

Доц. дпн М. Богданова от 2006 г. е член на Учебно-научна лаборатория по експериментална и професионална педагогика „Проф. д-р Петър Нойков” във Факултета по педагогика, СУ „Св. Климент Охридски”, а от 2015 г. ръководи Кариерния център към Факултет по педагогика, СУ „Св. Климент Охридски”. Като член на учебно-научната лаборатория по експериментална педагогика и кариерния център към Факултета по педагогика от 2006 г. ежегодно ръководи и организира работата по проекти, чрез които се осъществяват връзки с училищата и различните видове организации, които

участват в обучението на студентите, обучаващи се в трите специалности (Педагогика, Социални дейности и Неформално обучение), реализиращи се във факултета. Тези проекти също така са свързани с повишаване мотивацията на студентите, свързана с активното им участие в живота на факултета, с академичното и кариерното им планиране, а така също и с професионалната им реализация в научното направление, в което се обучават. От постъпването си на работа като асистент във Факултета по педагогика до сега доц. дпн Моника Богданова има реализирани 42 национални и международни проекта, които пряко кореспондират с научното поле на обявения конкурс за заемане на академична длъжност, а именно с консултирането и професионалното ориентиране в социално-педагогическата работа с деца и семейства.

От 2001 г. до днес доц. дпн М. Богданова е участвала в 107 конференции и кръгли маси, като 20 от тях са международни или с международно участие, а през последните години регулярно организира и участва в Дните на Долто в България. Прави впечатление, че доц. дпн Моника Богданова много добре и активно си сътрудничи с практиката в научното направление, в което работи и че непрекъснато търси пресечните точки между теория и практика. Тази констатация се потвърждава и от факта, че доц. дпн М. Богданова организира и провежда пет практикума в ОКС бакалавърска степен и три практикума с ОКС магистър. Доц. дпн М. Богданова също така разработва и обновява 12 програми и курсове, като три от тях са в съавторство. През изтеклата учебна година доц. дпн М. Богданова е ръководител и на екипа за преддипломна практика, а от 2006 год. е част от същия. През тази календарна година тя също така ръководи проект, финансиран от средствата на НИС, чрез който се цели да се направи анализ на актуалното състояние на цялостната практическа подготовка (текущи практики и преддипломна практика) на студентите, обучаващи се в специалност „Социални дейности“, а така също да бъде продължено развитието на връзките с работодателите и базовите организации, с които Факултетът по педагогика да може да осъществява ефективно практическата подготовка на студентите в специалността. Една от силните страни на доц. дпн М. Богданова е добрата колаборация на различните научни области в научната и дейност и това се вижда ясно и в публикациите, с които участва в настоящия конкурс. Дълготрайните научни интереси на доц. дпн М. Богданова са насочени в кариерното консултиране и професионалното ориентиране на различни целеви групи, личностно консултиране, подбора на персонал, клиничната социална работа на деца със специални (специфични) потребности, психоанализа и социална работа с бебета и малки деца. Доц. дпн М. Богданова ръководи четирима докторанти, като трима от тях са успешно

защитили, а в момента има научно ръководство на един докторант и всички те работят по теми в научното направление на конкурса за заемане на академичната длъжност професор. От 2008 год. до днес доц. дпн М. Богданова е ръководила над 80 дипломанти, изготвила е над 5 становища и рецензии за защита на докторски степени и над 25 бакалаври и магистри.

Наукометрични показатели и съдържателен обхват на научните трудове на кандидата за заемане на академична длъжност професор по професионално направление 3.4. Социални дейности.

Съгласно приложената в документите от доц. дпн М. Богданова справка за изпълнение на минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „професор“ по научна област 3. Социални, стопански и правни науки, П.Н. 3.4 Социални дейности става видно, че кандидатът в конкурса покрива и надхвърля минималните национални изисквания.

По група показатели А се изискват 50 точки от наличен дисертационен труд. Такъв е регистриран в НАЦИД „Приемното семейство като алтернативна форма за отглеждане и възпитание на деца, лишени от родителска грижа“ <https://cris.nacid.bg/public/scientist-preview/37858>

По група показатели Б (не е задължителен) кандидатът по конкурса има защитен дисертационен труд за присъждане на научна степен "доктор на науките" на тема „Синергичен модел за професионално ориентиране и консултиране на деца и младежи със специфични потребности.“ Този дисертационен труд също е регистриран в НАЦИД и на базата на неговата защита доц. дпн М. Богданова публикува книга на тема „Професионално ориентиране на деца със специфични потребности. Или приказката за грозното пате и черния лебед.“

По група показатели „В“ общият брой представени точки е 100 от 100, тъй като доц. дпн М. Богданова представя публикувана монография – хабилитационен труд на тема „Бебето, детето и техният език“, издадена през 2017 г.

По група показатели „Г“ общият брой представени точки е 573,75 от 200 изискуеми. По показател „Г4“ са представени две монографии с общ принос 200 точки. По показател „Г5“ е представена публикувана книга на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор на науките“ с общ принос 75 точки. По показател "Г6" са представени

две публикации, които са отпечатани в списания, реферирани в база данни Scopus и Web of Science с общ принос 30 точки. На следващите три показателя няма да се спирам толкова подробно в описанието им.

По група показатели „Д“ общият брой представени точки е 395 от 100 изискуеми. По показател „Д10“ са представени 10 цитирани с общ принос 150 точки, но с оглед на това, че списание „Педагогика“ е индексирано след 2018 г. и по-ранните публикации в него, следва да се причисляват в групата на нерепурираните издания, то две от публикациите би трябвало да отпаднат от този списък, тъй като са от преди този период и така общият принос по този показател ще бъде 130 точки, но дори и с това намаляване на точките по този критерий, остават на достатъчно добро ниво.

По група показатели „Е“ общият брой представени точки е 405 от 100 изискуеми. По показател „Е13“ доц. дпн М. Богданова има придобита научна степен "доктор на науките" с принос 40 точки. По Показател „Е14“ е представено ръководство на двама успешно защитили докторанти с общ принос 80 точки, но както се вижда от предоставените документи след подаването на документацията по конкурса, доц. дпн М. Богданова има още един успешно защитил докторант и можем да кажем, че реално тук общият принос на кандидата е 120 точки. С оглед проследяване развитието на докторантите, успешно защитили под ръководството на кандидата по конкурса, би могло да се каже, че доц. дпн М. Богданова успява да създаде школа, тъй като всички те реализират своите научни търсения през призмата на психоаналитичната парадигма и продължават да я използват в практиката си.

По Показател „Е15“ доц. дпн М. Богданова е посочила четири участия в национални научни или образователни проекти с общ принос 60 точки. По показател „Е16“ доц. дпн М. Богданова посочва две участия в международни научни или образователни проекти с общ принос 40 точки. По показател „Е17“ кандидатът посочва четири ръководства на национални научни или образователни проекти с общ принос 120 точки. По показател „Е18“ доц. дпн М. Богданова посочва едно ръководство на международен научен или образователен проект с общ принос 40 точки. По показател „Е19“ - Публикувано университетско учебно пособие или учебно пособие, което се използва в училищната мрежа - общ принос 25 точки. Тук може да се отбележи, че научните трудове на доц. дпн М. Богданова почиват на практическия и опит и голяма част от изложените в различните видове

публикации идеи и модели на работа са апробирани и продължават да се прилагат в практиката.

Общата публикационна дейност на доц. дпн М. Богданова е достатъчно висока, тъй като включва общо 122 публикации, като от тях 37 са включени за придобиване на академична длъжност „доцент“, 34 са включени за придобиване на научното звание „доктор на педагогическите науки“ (2015) и 41 са включени в настоящия конкурс за заемане на академична длъжност „професор“ по професионално направление 3.4. Социални дейности (Консултиране и професионално ориентиране в социалната работа с деца и семейства). В настоящия конкурс кандидатът участва с три монографии, като една от тях е в съавторство; три учебни помагала, използвани в университета и в училището; четири студии, като две от тях са в съавторство; шест статии в научни списания, като две от тях са публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация; двадесет и три статии и доклади в сборници, колективни томове с научно рецензиране. Освен гореизброените публикации доц. дпн М. Богданова е автор и на пет предговора на книги, свързани с научните ѝ интереси, като книгата на Ф. Долто „В играта на Желанието. Ч1. (Клинични есета), издадена у нас през 2017 г. и други.

Представените за рецензиране в настоящия конкурс научни трудове надграждат досега съществуващите на доц. дпн М. Богданова. В областта на **професионалното ориентиране и консултиране** могат да бъдат съотнесени публикациите свързани с общата теория на професионалното ориентиране и консултиране, които са включени в списъка с публикации под номер 4, 7, 8 и 26, а в публикациите под номер 24 и 27 кандидатът разширява научното поле, като включва деца и младежи със „специфични потребности“, като в същото време продължава да защитава и утвърждава понятието „специфични потребности“. В публикациите с номер 38, 40 и 41 доц. дпн М. Богданова разработва и представя система за интегрирането на професионалното и кариерното консултиране в работата на различните видове специалисти, работещи в мултидисциплинарни професионални екипи. Практика, която през последните години все повече се утвърждава и у нас. В тези публикации са представени различни видове въпросници и инструменти за професионално ориентиране, кариерно консултиране и др. В публикациите под номер 10, 36 и 39 доц. дпн М. Богданова анализира концептуално и синтезира съвременната психоанализа за структурирането на работещи модели в практиката, които са апробирани от самата нея и в голяма степен са получени в процеса на работа

по някои от проектите. **В областта на консултирането в социалната работа с деца и семейства** могат да бъдат съотнесени публикациите под номер 22 и 29, които са насочени към концептуализиране на социалната работа през призмата на психоаналитичната парадигма. В публикациите под номер 9, 10, 21, 23, 28, 32, 37 доц.дпн М. Богданова се опитва да очертае необходимостта от мултидисциплинарна работа на различните видове специалисти, ангажирани с развитието на детето през ранното детство. В тези публикации доц. дпн М. Богданова очертава специфичното научно поле социална работа с бебета, като обръща специално внимание на значимостта и особеностите на връзката майка-бебе, както и бебе-привилегирован и очертава спецификата на консултирането и социалната работа с бебета и малки деца през психоаналитичната парадигма. Публикациите под номер 1, 2, 3, 11, 12, 18, 20, 21, 30, 31, 33, 34, 35 са посветени на спецификата и предизвикателствата пред съвременната социална работа с бебета и близката им семейна и социална среда, която се осъществява през психоаналитичната парадигма. В тези публикации доц. дпн М. Богданова също така представя работещи модели от практиката. В публикациите под номер 16 и 19 доц. дпн М. Богданова прави връзка между ранното детско развитие и следващите жизнени периоди на човека, а в публикациите под номер 11, 17 и 33 тя очертава значимостта на съпровождането на преждевременно родените бебета и ранното откриване на децата в риск от аутизъм.

Научни приноси на кандидата за заемане на академична длъжност „професор“

Приемам очертаните от кандидата основни приноси, описани в Авторската справка за приносния характер на трудовете. Бих си позволила да подчертая, че в по-голяма част от научните си трудове доц. дпн М. Богданова изгражда авторската си теза на психоаналитичната парадигма, като търси връзките между различните научни полета и показва тяхната значимост за съвременната социална работа, а така също и за осъществяването на професионалното ориентиране и реализирането на различните видове консултиране. Голямата публикационна дейност на доц. дпн М. Богданова включва различни видове научни публикации, но всички те пряко или косвено са ориентирани към научното направление на конкурса. Представените за рецензиране монографии показват дълготрайните изследователски интереси на доц. дпн М. Богданова в консултирането и социалната работа с деца през призмата на психоанализата. С публикациите си доц. дпн М. Богданова

утвърждава съвременни и недостатъчно познати и утвърдени у нас научни полета, пряко свързани с психоанализата и социалната работа с деца и семейства.

Бележки и препоръки

След като се запознах обстойно с представените за рецензиране научни трудове на доц. дпн М. Богданова по настоящия конкурс, не откривам наличието на слабости, които да бъдат отбелязани тук и да бъдат подложени на дискусия, тъй като всеки автор има правото да избере научната парадигма, която ще следва при изготвянето и публикуването им и има свободата да отстоява идеите и заетата научна позиция по въпросите.

Заклучение

Отбелязаните до тук факти и обстоятелства, свързани с научно-практическата дейност на кандидата по конкурса доц. дпн Моника Борисова Богданова, ми дават основание да приема, че отговорят на изискванията за заемането на академична длъжност професор по професионално направление 3.4. Социални дейности, залегнали в Закона за развитие на академическия състав в Р. България, правилника за неговото приложение и Правилника за условията и реда за придобиване на научна степен и заемане на академични длъжности в Софийски университет „Св. Кл. Охридски“.

Въз основа на всичко горепосочено в настоящото становище давам убедено положителна оценка за обсъжданата кандидатура и ще си позволя да препоръчам на уважаемото научно жури да предложи на Факултетния съвет на Факултета по педагогика на Софийския университет „Св. Кл. Охридски“ да избере доц.дпн Моника Борисова Богданова на академична длъжност „професор“ по професионално направление 3.4. Социални дейности (Консултиране и професионално ориентиране в социалната работа с деца и семейства).

София, 14 ноември 2021 г.

Изготвил становището:

/доц. д-р Божидара Кривирадева/